

PREMI PRUDENCI BERTRANA 2015

**LA
BÍBLIA
ANDORRANA**

**ALBERT
VILLARÓ**

Columna

ALBERT VILLARÓ
LA BÍBLIA
ANDORRANA

Premi Prudenci Bertrana 2015

COL·LECCIÓ CLÀSSICA
PRIMERA EDICIÓ: NOVENBRE DEL 2015
© ALBERT VILLARÓ, 2015
© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.
AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-2027-3
DIPÒSIT LEGAL: B. 25.180-2015
FOTOCOMPOSICIÓ: VÍCTOR IGUAL, S.L.
CARRER ARAGÓ, 390 - 08013 BARCELONA
IMPRES A: EGEDSA

www.columnaedicions.cat

EL JURAT DEL 48È PREMI PRUDENCI BERTRANA DE NOVEL·LA (2015)
CONVOCAT PER LA FUNDACIÓ PRUDENCI BERTRANA, EL FORMAVEN:
IOLANDA BATALLÉ, XAVIER CORTADELLAS, GLÒRIA GASCH,
LLUCIA RAMIS I SÍLVIA SOLER.

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats

I

— **A**ndreu. Tu tens terres?
—Com dius?
—Si tens terres.

—No. És clar que no tinc terres. Jo sóc de pis. Ja ho saps, això.

—Malament rai, si no en tens, Boix. Aviat haurem de tornar a cavar trumfes. Ho sabies? Encara no t'ho han dit?

El Peremiquel sempre tan optimista. I si mai havíem de tornar a cavar trumfes, què. O a fer de passadors de llana, amb el fardo a l'esquena. Pastors. Tornaríem a muntar les ovelles als orris de Prat Primer, i aprendríem a fer formatges serrats. O treballaríem de fargaires o picameners dalt de la muntanya. El que fos. Tot el que havíem viscut fins ara ho havíem viscut de propina.

—Tot el que hem viscut fins ara ho hem viscut de propina —li vaig dir, i ho creia de debò.

—Hòsties. No em toquis els ous amb les teves filosofades de pa sucat amb oli, Andreu. Que tornarem a cavar trumfes, ja ho veuràs.

No em va dir res més. Així que vam trobar una mica més de trànsit vaig encendre els llums del cotxe i la sirena. Però no hi havia gaire moviment, era l'hora més antipàtica de la setmana, un diumenge a les cinc. Els viants ens observaven, encuriosits, i els altres vehicles miraven d'apartar-se com bonament podien per deixar-nos passar. No hi havia cap pressa, tampoc. Vam aparcar damunt de la vorera. Érem els policies. Érem els bons i podíem deixar-lo on ens rotés.

Els banquers andorrans es moren, preferentment, al llit. Potser no al seu, però en un llit, en qualsevol cas. La majoria de vegades. Alguns ho fan al camp de golf, amb un handicap de divuit que, lamentablement, no es poden emportar a l'altre barri, on tots els golfistes benaurats tornen a començar de zero, i així fins a l'infinit, en eterna contemplació de la divinitat, que d'això es tracta. D'altres —els que menys— casquen a l'hort de la casa de la platja, envoltats de tomateres i de néts, com va fer el don Vito de la pel·lícula. Alguns se'n van de vacances i no tornen. Un lamentable infart en trànsit a l'aeroport de Frankfurt, o —posats a triar, molt millor— en plena acció a la casa de massatges Baan Dalah de Bangkok, envoltats de dolces i complaents senyoretetes. I també n'hi ha que me'ls maten. Poquets, això sí. Aquest era el primer, de fet, del qual hom tingués constància des que la banca dels Calçots va obrir l'oficina a la plaça de la capital, als anys trenta del segle xx.

Ningú no s'hauria de morir un diumenge a la tarda. Bé, el nostre client feia moltes hores que era mort, si havíem de fer cas de l'enravenament del cadàver i d'una oloreta incòmoda, però encara no ofensiva. Reformulat: cap ca-

dàver no hauria de ser descobert un diumenge a la tarda. Ens l'havien matat amb alegria, sense miraments. Si havia estat un encàrrec, al full de comanda hi posava que sobretot es notés que l'havien matat. Res de trobar-lo una matinada penjat del pont de Madrid, com si fos un Roberto Calvi qualsevol, simulant un suïcidi impossible. Tres tristos trets silenciats o silenciosos: cap dels veïns no havia sentit res. Dos al pit i un tercer al cap, per assegurar-se'n. D'un calibre dels que fan mal i empastifen —amb sang, cabells i trossets de cervell escampats arreu— la paret pintada de verd fosc de l'àtic del solà d'Engordany on vivia, sol, el difunt. Tot molt professional. Potser massa.

—El coneixies? —em va preguntar el Peremiquel.

No. No el coneixia. Pel nom —Víctor Mariné—, no. Potser de vista, però no li quedava prou rostre per associar-lo a un record visual, feia quatre anys que corria per Andorra. Tenia trenta anys, tan sols. Del jovent ja no conec ningú, vaig pensar, amb una mica de tristesa.

—I tu?

—Psí —i no va voler donar-me'n més detalls.

No hi havia gran cosa a fer. El paperina. L'acte de presència. Allà hi fèiem més nosa que servei, però si ens haguéssim quedat al despatx ens haurien criticat sense pietat per panxacontents i acomodaticis. Els col·legues de la científica estaven prenent les mostres, fent les fotos, la cerimònia habitual. Amb el Peremiquel simulàvem que preniem possessió de l'espai, per després encaixar-hi les peces que ens donarien des del laboratori. Però la seqüència dels fets estava tan clara que ens ho podríem haver estalviat. L'executor obre la porta, té una còpia de les claus, en principi robades a la noia de fer feines, la mateixa que havia trobat el mort i plorava, desconsolada,

al carrer, ai, pobra Habiba. Ens deia que no s'havia adonat que les hi havien pispat de la bossa fins que havia arribat a casa del Víctor i va demanar-ne la còpia als veïns del costat. Era una dona de rutines i qui hagués volgut robar-li les claus ho tenia prou fàcil. No sabíem si la víctima coneixia el seu executor, segurament que no. Va entrar sense fer soroll. El va trobar al llit, potser, o sortint de la dutxa, l'havien matat d'hora. Mira que morir-se en pilota picada. A mi tant me faria, però als pudorosos en vida potser els hauria sabut greu. El va fer seure a la superbutaca que hi havia davant del televisor de pantalla corba de quatre-centes mil polzades. Va apuntar sense apuntar, des de tan a prop, dos, tres metres, no cal. Tuf, tuf i retuf. Adéu-siau. Bona nit i tapa't, Víctor. Ningú no ha vist res. Ningú no ha sentit res.

Per fer temps vam sortir al balcó. Estàvem mirant el paisatge de badocs —pocs però molt interessats— que omplien el carrer quan vam veure arribar la batlle Sepúlveda. Una noia (massa) jove (per ser batlle), a la qual encara no havia vist mai en acció, perquè només feia uns pocs mesos que ocupava el càrrec, després d'haver guanyat un edicte amb brillantor. Començava, això sí, a tenir fama d'espavilada, cosa que, amb la joventut, feia una combinació certament perillosa. Es movia per l'escenari del crim amb desimboltura, com si ho hagués estat fent tota la vida, com si cada dia despatxés amb els enutjosos tràmits de la mort violenta. S'estava dreta davant del cadàver, amb la fredor de qui contempla un esquirolet dissecat col·locat damunt d'un televisor, quan va rebre una trucada. No vaig evitar escoltar el que deia, perquè no va fer ni l'intent de buscar un raconet arrecerat per parlar amb tranquil·litat. I amb el temps he après que, si pots

parar l'orella de manera discreta, has de parar-la. No se sap mai. Pel to confident havia de ser, necessàriament, algú de l'Agrupació Bancària de les Valls, on treballava el mort.

—Ara hi sóc, sí. Acabo d'arribar ara mateix. Mira, no sé què dir-te. He de parlar amb els policies. Et truco més tard. Tranquil. Així que pugui.

Va penjar, sense amagar un lleu gest d'enuig per haver estat interrompuda. Noia, ja veus quina feina més puta.

Se'ns va adreçar. Es va estalviar les presentacions. Nosaltres prou que sabíem qui era ella i a ella no li importava com ens dèiem. En el nostre ofici som quatre gats. Abans no tornés a la batllia ja sabia qui som, quin era el nostre nom, de quin peu calçàvem i quines havien estat les vicissituds principals de les notes vides i els nostres escassos miracles.

—Senyors?

El Peremiquel va fer una passa enrere, com volent dir, eh, a mi no m'hi emboliquis. Que parli el Vidu, que en sap més. No, no es va notar gens ni mica.

—Ja ho veieu, senyora batlle.

—Tenia tots els números, no?

Em va sorprendre tanta franquesa.

—Era només un rumor —vaig dir.

—Ja.

Els rumors no maten. A Andorra, ni tan sols les evidències. Feia un parell de setmanes que per les rebotigues informatives circulava amb insistència el nom del Víctor ara difunt. Si fins i tot ho vaig sentir a la cua del pa. En general, tots apuntaven en la mateixa direcció: estava al darrere de la filtració d'unes informacions que havien sorgit sobre els comptes amagats de certs polítics catalans,

que anaven molt cotitzats després de l'escàndol de la família Pujol. D'altres rumors, igualment insistents però potser no tan estesos, feien córrer un altre nom. Els motius? El ressentiment, que és una força poderosíssima, potser no prou capaç de moure el món, però sí de sacsejar-lo. La ràbia, el despit contra el banc on treballava i que no el va voler ajudar a l'hora de negociar la indemnització que li demanava l'anterior patró —un altre banc, ves— per rescindir el contracte que el lligava amb ells. L'havien deixat amb el cul enlaire, perquè al final el van acabar fent fora. Però es deia que durant les setmanes en què havia pogut accedir al cor financer de la banca havia tingut l'oportunitat de fer feina de formigueta. Dues-centes o tres-centes captures de pantalla, recopilades en suports diversos per fer-ne vàlvules de seguretat, una assegurança de vida. Era comprensible que el pobre Víctor hagués volgut fer-los tot el mal possible, i de pas treure's uns calerons per anar passant, que la vida és molt dura. Però era massa bonic per ser veritat. M'agradaven les explicacions senzilles, però aquesta, entre poc i massa. Què hi guanyava? *Qui prodest?* Cap aprenent d'extorsionista no amenaçava algú sense tenir les espatlles cobertes, el fusible, una senzilla instrucció al seu advocat: mira, si mai em cau un piano al cap, agafa aquest cedé i me'l portes a la delegació d'*El Mundo* a Barcelona. I encabat te'n vas de vacances a l'illa de Tonga, fins a nova ordre.

—Qui l'ha trobat? —va preguntar la batlle.

—La dona de fer feines.

Em vaig avançar a la següent pregunta.

—Venia els dimecres i els diumenges. Els caps de setmana, el Víctor no hi era mai.

—I a quina hora l'han despatxat?

Tanta fredor era només una màscara. Es feia la dura

per evitar l'emoció. Del tot comprensible: a mi també em passava. Com més gran em feia, pitjor.

—Sembla que divendres. Probablement al matí, d'hora.

Ho havia comentat amb el metge forense, que tenia molt d'ull per afinar l'hora dels fets. La llegenda negra deia que el doctor Parramon posava un dit al cul del cadàver per comprovar com anava el procés de refredament. Sense termòmetre. Divendres a primera hora del matí, doncs, tot perfectament coherent amb la nuesa de la víctima. Si ets un assassí matiner pots aprofitar millor el dia. Netejant els indicis, enduent-te el portàtil i el mòbil i després cardant el camp sense deixar rastre, per exemple.

—Han fet, els nois?

Sí, havien acabat i començaven a plegar el material.

—Que se l'emportin, doncs.

Mort, qui t'ha mort?

Mort, qui t'ha mort?

Mort, però qui collons t'ha mort?

La batlle Sepúlveda feia tard, mirava el rellotge del telèfon tota l'estona. Jo també. No ens vam esperar que els de l'ambulància s'emportessin el cos al dipòsit. Tots dos havíem d'anar a buscar la nena, cadascú la seva, sentíem el mateix nerviosisme, sobretot no fem tard als nostres compromisos, una de les angoixes dels pares moderns i no joves (però tampoc vells, o no gaire). Però hauria de trucar a la senyora Glòria per veure si se'n podia fer càrrec unes hores més. Havia estat una qüestió d'urgència, És que he tingut un assassinat, senyora Glòria. No passa pas cada dia. Ni cada any. Per nosaltres, és com si fos la festa major, el dia del sant patró. La nena? Sí, tinc una

nena, la Màlia. Màlia Boix Povedilla. Màlia, per abreujar. Són coses que passen, la llei del món i de la vida. No, no treguin conclusions precipitades. L'Alícia, la mare, és molt tradicional en algunes coses. En d'altres no tant, però en qüestió de noms sí. En circumstàncies normals, una mare soltera moderna l'hauria inscrit al registre amb el seu nom i hauria confinat el pare als llimbs registrals. Però ella va insistir a posar-hi el meu, perquè quedés constància de la meua participació en l'experiment. Potser calculava que el vegetal Boix —monosil·làbic però difícil de pronunciar per segons qui— tindria més requista que una Povedilla, un cognom que suggeria oliveres, terratinents i maletes de cartró. El càlcul de l'Alícia implicava també que la petita Màlia obtindria la nacionalitat andorrana, que malgrat tot encara es cotitzava a l'alça en l'índex Nikkei dels passaports. La nostra filla va arribar al món a l'hospital de Nostra Senyora de Meritxell, el bon port per on arribaven al món tots els albatx del país. Ella ja tenia el passaport de les vaques, amb una fotografia de quan tenia tres setmanes, un bé escàs que en el futur no li faria mai cap nosa, qui sap si li serviria per trobar feina en un món que anava lliscant, a poc a poc, cap a un pou misteriós i impredecible, del qual potser només podrien sortir els organismes —o els estats— petits i bellugadissos. I un servidor passava per allà, com qui diu, portador d'espermatozous juganers i un grapat de codi genètic de mitjana qualitat. El *butanero*. No ben bé, però com si.

Va passar en un cap de setmana d'aquells en què amb l'Alícia compartíem temps i retrobàvem emocions. Havíem arribat a la conclusió que era complicat mantenir una relació convencional, de manera que exploràvem

noves vies, amb l'audàcia dels pioners. Ni tan sols era un *living apart together* com el que prediquen els moderns als suplementes de cap de setmana dels diaris, sinó una altra cosa, molt més deslligada, que alternava els moments de desconexió —la majoria— amb pics de passió gairebé insuportable. A la feina, la Teresa, amb aquella gràcia barrejada amb una punta de mala bava, em deia que érem com fixos discontinus. Com és obvi, aquest funcionament era una pura il·lusió, un subterfugi per camuflar les nostres inseguretats i dubtes, la manera imperfecta per anar passant dies i empenyent anys, però a tots dos ens anava —o ens semblava que ens anava— prou bé i no plantejàvem cap alternativa. Sortíem de vacances, a passar caps de setmana de tardor a la platja. Un setze d'octubre, era. Hotel Boramar, amb una curiosa B alta, de Cotlliure, habitació 202, vistes a la platja. La petita Màlia, si mai ens ho demana, podrà saber amb tota mena de detalls el lloc, moment i temperatura exterior i interior en què amb pecat fou concebuda, tot i que, segons la teoria anticonceptiva i la projecció dels cicles de fertilitat, no tenia per què haver passat. Però la natura té les seves pròpies lleis i de vegades se les salta, com si hi hagués un follet pervers que juga a destarotar-ho tot. Reconfortats pels croissants calents, les confitures exòtiques i els cafès-au-lait, a l'hora màgica que hi ha entre la fi de l'esmorzar i el moment trist en què has de deixar l'habitació lliure. Amb aquella confiança que només les dones atrevides que coneixen el seu cos i els seus ritmes són capaces de manifestar, em va dir tu tira, Andreu, ves, tot cap dins, segur que no. I va ser segur que sí. Estava escrit en alguna banda, sens dubte.